

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobkyně: **MEDIHEALTH, s. r. o.**, se sídlem Údolní 392/16, 602 00 Brno, zastoupená Mgr. Zdeňkem Brunclíkem, advokátem se sídlem Lidická 710/57, 602 00 Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo zdravotnictví**, se sídlem Palackého náměstí 375/4, 128 01 Praha 2, proti rozhodnutí ministra zdravotnictví ze dne 8. 8. 2011, č. j. MZDR 53904/2011-2/PRO, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 12. 12. 2011, č. j. 5 A 299/2011 – 65,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádost stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků ze dne 29. 12. 2011 **se odmítá.**

III. Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím ze dne 8. 8. 2011, č. j. MZDR 53904/2011-2/PRO, ministr zdravotnictví zamítl rozklad žalobkyně podaný proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 4. 2011, č. j. 54973/10-255/1-OPL, kterým byla žalobkyni uložena pokuta 110 000 Kč za správní delikt podle § 36 odst. 1 písm. b) zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách

a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a povinnost uhradit náklady řízení ve výši 1000 Kč.

[2] Žalobkyně brojila proti citovanému rozhodnutí ministra zdravotnictví žalobou podanou u Městského soudu v Praze. Ve svém podání ze dne 10. 10. 2011 žalobkyně současně požádala soud o přiznání odkladného účinku žalobě a o osvobození od soudních poplatků. Usnesením ze dne 12. 12. 2011, č. j. 5 A 299/2011 - 65, městský soud žalobkyni osvobození od soudních poplatků nepřiznal.

II. Kasační stížnost a vyjádření k ní

[3] Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) napadla usnesení městského soudu, kterým nebylo vyhověno její žádosti o osvobození od soudních poplatků, včas podanou kasační stížností. Namítala, že jsou dány důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“), tj. nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení a nepřezkoumatelnost usnesení městského soudu. S ohledem na svou velmi špatnou hospodářskou situaci stěžovatelka požádala Nejvyšší správní soud o osvobození od soudního poplatku za podanou kasační stížnost a požádala o zaslání potvrzení o majetkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků.

[4] Stěžovatelka se domnívá, že městský soud při posouzení žádosti o přiznání osvobození od soudních poplatků nevycházel z celkové majetkové a hospodářské situace společnosti, kterou stěžovatelka doložila prostřednictvím soudem zaslaného formuláře. Městský soud uzavřel, že stěžovatelka ve svém podání netvrdila, že by již nebyla schopna vyplácet svým zaměstnancům mzdu, že by byla v úpadku nebo že by na sebe ona sama či někdo z jejích věřitelů podal insolvenční návrh. Tyto závěry však podle stěžovatelky nemají jakoukoli oporu ve spisovém materiálu a městský soud je pouze předpokládal.

[5] Podle stěžovatelky měl městský soud v souladu s usnesením rozšířeného senátu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009 - 95, vzít v úvahu celkové majetkové poměry účastníka. Městský soud však při hodnocení majetkových poměrů stěžovatelky vycházel především ze shora uvedených, ničím nedoložených skutečností, aniž by skutečně posoudil předložené důkazy.

[6] Ze všech shora uvedených důvodů stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud usnesení Městského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[7] Vyjádření žalovaného ke kasační stížnosti nebylo vyžádáno, neboť se jedná o věc týkající se výlučně a osobně stěžovatelky.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[8] Vzhledem ke specifické povaze napadeného usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost. Podle ustálené judikatury zdejšího soudu *„povaha rozhodnutí o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, proti němuž kasační stížnost směřuje, vylučuje, aby v*

posuzované věci bylo možno nedostatek podmínky uhrazeného soudního poplatku považovat za překážku, jež by bránila vydání rozhodnutí, jímž se řízení o kasační stížnosti končí. Za situace, kdy předmětem přezkumu je rozhodnutí, jímž bylo zastaveno řízení pro nezaplacení soudního poplatku, by totiž trvání na podmínce uhrazení poplatku pro kasační řízení vedlo k vlastnímu popření cíle, jenž účastník podáním kasační stížnosti sledoval, a znamenalo by řetězení řešeného problému, které by ve svém důsledku popíralo smysl samotného řízení, jehož předmětem je posouzení zákonnosti rozhodnutí o zastavení předchozího řízení v důsledku nesplnění právě této povinnosti ze strany stěžovatele, tedy povinnosti zaplatit soudní poplatek" (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, nebo obdobně rozsudek ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37; oba dostupné na www.nssoud.cz). Obdobný závěr je nutné zaujmout i v případě řízení o kasační stížnosti proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků, jehož předmětem je posouzení zákonnosti rozhodnutí městského soudu, který nevyhověl žádosti stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků. Jakýkoliv jiný postup by byl v posuzované věci bezúčelný, formalistický, v rozporu se zásadou procesní ekonomie a nemohl by vést k ochraně práv stěžovatelky.

[9] Z obsahu soudního spisu plyne, že městský soud ani Nejvyšší správní soud nevyzýval stěžovatelku k úhradě soudního poplatku za kasační stížnost podanou proti napadenému usnesení městského soudu. Byla to naopak stěžovatelka, která iniciativně spolu s kasační stížností proti uvedenému rozhodnutí požádala dne 29. 12. 2011 o osvobození od soudních poplatků. Pro věcné posuzování žádosti stěžovatelky o osvobození od soudního poplatku nebyly splněny procesní podmínky, neboť uhrazení soudního poplatku není překážkou pro projednání kasační stížnosti proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků. Nejvyšší správní soud proto žádost stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků bez dalšího odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 120 s. ř. s. (srov. shora citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 9 As 43/2007 - 77).

[10] Nejvyšší správní soud dále posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[11] Kasační stížnost není důvodná.

[12] Podle stěžovatelky městský soud nesprávně posoudil její žádost o osvobození od soudních poplatků, neboť nehodnotil celkové majetkové poměry stěžovatelky, ale vycházel ze skutečností, které nemají oporu ve spisovém materiálu.

[13] Z ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s., ve znění účinném v době rozhodování městského soudu (tj. do 31. 12. 2011), vyplývá, že *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly.*

[14] Smyslem osvobození od soudních poplatků je ochrana účastníka proti negativním dopadům do jeho ústavně zaručených práv, v tomto případě do práva na soudní ochranu a na přístup k soudu zakotveným v článku 36 Listiny základních práv a svobod.

[15] Je ovšem na účastníku samém, aby svoji materiální stránku dostatečně konkrétně popsal (břemeno tvrzení), a současně aby vyvinul patřičnou aktivitu a předložil soudu (pokud možno současně se žádostí o osvobození) doklady dosvědčující jeho nemajetnost, resp. nízké příjmy (břemeno důkazní). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, publikovaný pod č. 537/2005 Sb. NSS). Pro osvobození od soudních poplatků tak účastník jednak musí doložit, že nemá dostatečné prostředky, jeho návrh nesmí být zjevně neúspěšný a současně účastník o osvobození od soudních poplatků musí požádat. Soud je povinen v každém jednotlivém případě vážit konkrétní specifické okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuální poměry žadatele (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2009, č. j. 8 As 20/2009 - 50). Proto je na účastníkovi, aby v žádosti o osvobození od soudních poplatků uvedl, v čem nedostatek prostředků na úhradu soudního poplatku spatřuje, a toto tvrzení řádně doložil. Soud totiž přistoupí k osvobození účastníka řízení od soudních poplatků pouze tehdy, bude-li řádně osvědčeno, že pro celkové poměry účastníka nelze setrvávat na povinnosti soudní poplatek uhradit.

[16] Řízení o osvobození od soudního poplatku je součástí řízení o věci samé. Toto řízení nemůže stát na náročném a obsáhlém dokazování - je předpokladem pro další postup soudu, a proto musí být rychlé. Při úvaze o splnění podmínek pro osvobození tedy soud vychází z žádosti a dokladů účastníka řízení, případně z dalších skutečností, jsou-li mu známy např. z jiného řízení. Přitom váží jednak výši soudního poplatku a dále veškeré skutečnosti, které se sporem souvisí (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009 - 95, publikované pod č. 2163/2011 Sb. NSS, www.nssoud.cz).

[17] Již v usnesení ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74, publikovaném pod č. 2099/2010 Sb. NSS, www.nssoud.cz, rozšířený senát Nejvyššího správního soudu s odkazem na judikaturu Ústavního soudu [srov. nález Ústavního soudu nález sp. zn. IV. ÚS 13/98 ze dne 3. 9. 1998 (N 98/12 SbNU 45), http://nalus.usoud.cz] potvrdil, že dobrodiní vyplývající z § 36 odst. 3 s. ř. s. (právo na osvobození od soudních poplatků) nelze v žádném ohledu odepřít ani právnickým osobám, nemají-li dostatečných prostředků. Rozšířený senát však v citovaném usnesení zdůraznil, že zvláštní faktická povaha právnických osob založená na tom, že se za nimi ve skutečnosti „skrývají“ osoby fyzické, uskutečňující prostřednictvím právnických osob své cíle, však nabádá k tomu, aby soud velmi pečlivě zkoumal, zda nemajetnost právnické osoby je skutečná.

[18] Z výše uvedené judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že je na účastníkovi řízení, aby nedostatek prostředků na úhradu soudního poplatku v řízení tvrdil a doložil. Soud při posuzování jeho žádosti vychází především z důkazů předložených účastníkem řízení, nicméně hodnotí i další skutečnosti, které s projednávanou věcí souvisí, aby mohl dospět k přesvědčivému závěru, zda účastník řízení nezpochybnitelným způsobem nedostatek prostředků na úhradu soudního poplatku doložil.

[19] V posuzovaném případě stěžovatelka na výzvu městského soudu ze dne 24. 10. 2011, č. j. 5 A 299/2011 - 35, doložila vyplněné potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků, k němuž přiložila přiznání k dani z příjmů právnických osob za rok 2010, včetně rozvahy, výkazu zisku a ztrát, přílohy k účetní závěrce a zprávy jednatele společnosti. Dále připojila seznam movitého majetku, seznam zaměstnanců společnosti, seznam faktur od společnosti PHOENIX lékárenský velkoobchod a. s., smlouvu o spláceném úvěru, přílohu ke smlouvě o prodeji části podniku, smlouvu o nájmu nebytových prostor, platební kalendář – rozpis záloh od společnosti BOHEMIA ENERGY entity s. r. o., usnesení Policie České republiky o odložení věci ze dne 11. 8. 2010, č. j. KRPB-4205-30/TČ-2012-061320-SVO, rozhodnutí Státního ústavu pro kontrolu léčiv ze dne 13. 9. 2011, sp. zn. sukls64078/2010, a rozhodnutí Ministerstva zdravotnictví ze dne 21. 4. 2011, č. j. 54973/10-255/1-OPL.

[20] Městský soud v napadeném usnesení na základě předložených listin konstatoval: „[J]*e zřejmé, že žalobkyni se v jejím podnikání příliš nedaří a že se nachází ve ztrátě; má také závazky v hodnotě řádově statisíců Kč, některé i po splatnosti. Zároveň však z těchto listin plyne, že její obrat (za rok 2010) přesahuje 10 milionů Kč a že má sedm zaměstnanců, kterým vyplácí hrubou mzdu v souhrnné výši 133 200 Kč. Žalobkyně neuvádí, že by již nebyla schopna těmto zaměstnancům vyplácet mzdu, že by byla v úpadku nebo že by na sebe ona sama či někdo z jejích věřitelů podal insolvenční návrh. Výše soudního poplatku, který je žalobkyně povinna zaplatit v této věci, je poměrně nepatrná s ohledem na ostatní závazky žalobkyně (...).*“

[21] Z odůvodnění napadeného usnesení městského soudu vyplývá, že městský soud v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu (např. stěžovatelkou zmiňované usnesení rozšířeného senátu č. j. 1 As 23/2009 - 95) posuzoval celkové majetkové poměry stěžovatelky. Zohlednil skutečnost, že stěžovatelka v letech 2010 i 2011 hospodaří se ztrátou a že má vysoké dluhy u svých obchodních partnerů, jakož i závazky vyplývající z pokut uložených Státním úřadem pro kontrolu léčiv či Ministerstvem zdravotnictví, či že z její provozovny byla v roce 2010 odcizena částka v řádech statisíců Kč. Na druhou stranu však Městský soud v Praze podotkl, že stěžovatelka ve svém podnikání i přes jeho ztrátovost pokračuje, vyplácí měsíčně mzdu sedmi zaměstnancům a že výše poplatku je s ohledem na ostatní závazky stěžovatelky nepatrná. S tímto hodnocením se Nejvyšší správní soud ztotožňuje.

[22] Je nezbytné připomenout, že osvobození od soudních poplatků je nutné chápat jako krajní prostředek zajišťující právo na přístup k soudu pro nemajetné účastníky. Těmi mohou být fyzické i právnické osoby, které nemají dostatečné prostředky na úhradu soudního poplatku, tj. např. právnické osoby nacházející se v tak vážné hospodářské situaci, že by vynaložení nákladů na uhrazení soudního poplatku pro ně v dané hospodářské situaci znamenalo nepřekonatelně vysoký výdaj, který by v podstatě znamenal znemožnění přístupu k soudu. S ohledem na obsah spisového materiálu je však Nejvyšší správní soud přesvědčen, že stěžovatelka v době rozhodování městského soudu o žádosti o osvobození od soudních poplatků disponovala finančními prostředky dostatečnými k uhrazení soudního poplatku ve výši 4000 Kč (srov. rozvaha společnosti ke dni 31. 12. 2010: C. IV - krátkodobý finanční majetek ve výši 351 000 Kč). Tento závěr zdejšího soudu podporuje rovněž skutečnost, že stěžovatelka, i přes svoji dlouhodobě nepříznivou ekonomickou situaci, byla schopna splácet své závazky, zaměstnávat v roce

2011 sedm osob (tj. o jednoho zaměstnance více než v roce 2010) a hradit těmto zaměstnancům pravidelně měsíční mzdu (ve výši 133 200 Kč měsíčně); disponovala rovněž movitým majetkem ve výši 1 200 000 Kč (srov. seznam movitého majetku se specifikací položkových cen). Také stav zásob ke konci roku 2010 (srov. rozvaha společnosti ke dni 31. 12. 2010: C. I – zásoby ve výši 1 506 000 Kč) nasvědčoval tomu, že u stěžovatelky lze očekávat další rozvoj podnikání a provozování dosavadní činnosti. Tento závěr podporuje i skutečnost, že do okamžiku rozhodování Nejvyššího správního soudu na stěžovatelku nebyl podán insolvenční návrh (srov. https://isir.justice.cz).

[23] Současně je nutné zdůraznit, že stěžovatelka může získat potřebné finanční prostředky od svého jediného společníka Aleny Bobkové, která je současně její jednatelkou. Jistě nejen u těchto tzv. jednočlenných společností s ručením omezeným, jejichž jednatelem je současně jediný společník, lze zohlednit úzkou faktickou i finanční vazbu mezi obchodní společností a jejím společníkem (ilustrativně srov. rozhodnutí Soudního dvora EU ze dne 22. 12. 2010 ve věci *DEB Deutsche Energiehandels- und Beratungsgesellschaft mbH proti Německu*, C-279/09, http://eur-lex.europa.eu, zejména bod 62). K tomu účelu lze užít jak prostředky společenskoprávní (převzetí závazku ke zvýšení vkladu v rámci navýšení základního kapitálu podle § 143 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, příplatek mimo základní kapitál podle § 121 odst. 1 a 2 tohoto zákona), tak závazkověprávní (půjčka, dar apod.). Nehledě na to, že stěžovatelka nemusí uhradit soudní poplatek osobně, ale může tak za ni učinit kdokoliv, takže i její společník přímo z vlastních prostředků (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2011, č. j. 1 As 126/2011 - 304, www.nssoud.cz).

[24] Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud nepřisvědčil námitce stěžovatelky, že městský soud vycházel ze skutečností, které nebyly obsahem spisového materiálu a že celkové majetkové poměry stěžovatelky neposoudil komplexně. Městský soud v daném případě objektivně hodnotil, zda stěžovatelka disponuje dostatečnými prostředky na úhradu soudního poplatku či nikoliv, přičemž vycházel především z jí doložených důkazních prostředků. Na podkladě všech skutečností městský soud správně posoudil a řádně odůvodnil nevyhovění žádosti stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků. Při pečlivém zohlednění předložených dokumentů (zejména prohlášení o osobních a majetkových poměrech, účetních výkazů, daňového přiznání, seznamu movitého majetku a seznamu zaměstnanců společnosti) lze dospět k závěru, že náklady, jež by stěžovatelka vynaložila na zaplacení soudního poplatku, by ji nezatížily takovým způsobem, že by ve svém důsledku znamenaly odepření možnosti dovolat se svého práva u soudu. Skutečnost, že městský soud ve veřejně přístupném insolvenčním rejstříku ověřil, zda na stěžovatelku nebyl podán insolvenční návrh, byla ku prospěchu věci, neboť dokreslila celkovou hospodářskou situace stěžovatelky a podpořila závěr městského soudu o tom, že současná situace stěžovatelce umožňuje uhradit soudní poplatek ve výši 4000 Kč. Stěžovatelka navíc v kasační stížnosti tuto skutečnost nijak nezpochybnila. Neuváděla ani skutečnosti, zpochybňující závěr městského soudu, že je schopna svým sedmi zaměstnancům vyplácet měsíčně mzdu v celkové výši 133 200 Kč.

[25] Konečně k obecně vznesené námitce nepřezkoumatelnosti napadených rozhodnutí Nejvyšší správní soud rovněž v obecné rovině uvádí, že městský soud se v napadených usneseních dostatečně vypořádal s uplatněnými námitkami a důkazy předloženými

stěžovatelkou. Městský soud zohlednil veškeré závazky stěžovatelky, přitom vycházel z jí uvedených údajů doložených daňovým přiznáním, účetními výkazy a přiloženými smlouvami (o nájmu nebytových prostor, o prodeji části podniku, o úvěru), či doloženými správními rozhodnutími o uložení pokut. Do úvahy vzal soud i výši měsíčních mzdových nákladů a skutečnost, že na stěžovatelku dosud nebyl podán insolvenční návrh; to vše poměřil výší celkového obratu stěžovatelky za rok 2010 a výší soudního poplatku. Napadené usnesení městského soudu tedy nepřezkoumatelností pro nedostatek důvodů netrpí.

IV. Závěr a náklady řízení

[26] Nejvyšší správní soud proto ze všech výše uvedených důvodů podle § 110 odst. 1 s. ř. s., poslední věty, zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou.

[27] Návrh stěžovatelky na osvobození od soudních poplatků ze dne 29. 12. 2011 Nejvyšší správní soud odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., neboť nesplnění výše uvedené podmínky nelze za shora uvedených specifických okolností (srov. bod [9]) považovat za překážku projednání věci samé.

[28] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalovanému pak v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. února 2012

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu